

JARNÍ ZPRAVODAJ ROMCENTRUM ...TENTOKRÁT NA TÉMA DISKRIMINACÍ

Uvnitř tohoto vydání:

Několik slov úvodem— diskriminace na trhu práce	1
Diskusní příspěvek z Roma agentury	1
Na téma diskriminací mana- žer projektu Lubomír Kuzník	2
Odpovídá vedoucí odboru soc.právní ochrany dětí	2
Rovné příležitosti na trhu práce - Kurz ROMSKÉ KURIKULUM	3
Diskriminace—z praxe rom- ských sociálních pracovníků	3
Názory romské poradkyně Jiřiny Kubátové z Městského úřadu Orlová	3
K romské problematice— předběžné závěry v kostce	4

TENTO PROJEKT
JE SPOLUFINANCOVÁN
EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM
FONDEM EU
A STÁTNÍM ROZPOČTEM
ČESKÉ REPUBLIKY

...NĚKOLIK SLOV ÚVODEM DISKRIMINACE NA TRHU PRÁCE

Sdružení Romů Severní Moravy realizuje projekt EQUAL v opatření 1.3 Předcházení rasismu a xenofobie na trhu práce. Experti i spolupracovníci RP ROMA, kteří sledují romskou problematiku v regionu z perspektivy každodenní praxe se více než jindy zamýšleli v uplynulém období při realizaci projektových aktivit nad problematikou diskriminací romského etnika.

Experti se shodují, že Romové jsou cílovou skupinou nejvíce ohroženou diskriminací. Zjevnou oblastí, kde se diskriminace projevuje, je zaměstnávání příslušníků romského etnika. Vzhledem k tomu, že neexistují oficiální statistická data týkající se diskriminace a rasismu na trhu práce a navíc česká legislativa podle zákona 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, zakazuje získávat a shromažďovat jakékoliv údaje o etnických menšinách a etnickém původu, je sledování diskriminačního chování zaměstnavatelů ve vztahu k Romům problematické. Typickým diskriminačním chováním, se kterým se v praxi setkáváme - Rom se uchází o pracovní místo, při telefonickém ověřování je místo volné, když se pak dostaví k osobnímu jednání, je místo obsazené... Vzhledem k tomu, že sami Romové mající podobnou zkušenost nedávají podněty k prošetření k místnímu Úřadu práce ani Ministerstvu práce a sociálních věcí, které sleduje dodržování zákonnosti, vypadá to, jakoby k žádným diskriminačním postupům na trhu práce nedocházelo.

RP ROMA a spolupracovníci k tématům projektu ROMCENTRUM

kém ověřování je místo volné, když se pak dostaví k osobnímu jednání, je místo obsazené... Vzhledem k tomu, že sami Romové mající podobnou zkušenost nedávají podněty k prošetření k místnímu Úřadu práce ani Ministerstvu práce a sociálních věcí, které sleduje dodržování zákonnosti, vypadá to, jakoby k žádným diskriminačním postupům na trhu práce nedocházelo.

Z těchto důvodů je důležité za pomoci osvětových činností a práce terénních pracovníků neustále osvětlovat, co je a není diskriminační na trhu práce a podporovat Romy, aby upozorňovali relevantní instituce na diskriminační postupy zaměstnavatelů.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK Z ROMA AGENTURY

„Velkým problémem romské otázky je nedostatečná péče o romské děti v předškolním věku (především dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí). Je nutné začít pracovat s nejmenšími. V regionu s vysokou nezaměstnaností chybí motivace pro mladé lidi, kteří by měli studovat. Často vidí, že veškeré úsilí vložené do

vzdělání vyjde naprázdno ve chvíli, kdy trh práce neskýtá pracovní místa dle jejich představa, nebo když se setkají s diskriminací. V regionu existuje několik stovek potenciálních zaměstnavatelů, ale pokusy o navázání kontaktu nebo komunikaci v rámci práce agentury je velice složitá. Spolu práce je při řešení problému

nezaměstnanosti klíčová. V Karviné je několik lokalit, které mají charakter vyloučených nebo vyloučením ohrožených komunit. Vytváření ghatt jen vyhrtí situaci. Přitom se stále mluví o integraci!“

V.Krejčová, Roma agentura

DISKRIMINACE OČIMA EXPERTŮ A SPOLUPRACOVNÍKŮ PROJEKTU ROMCENTRUM

...NA TÉMA DISKRIMINACÍ HOVOŘIL MANAŽER PROJEKTU
LUBOMÍR KUZNIK

Manažer projektu Lubomír Kuzník

Pane Kuzniku, několik let se věnujete romské otázce v regionu. V minulosti jste jako starosta města viděl tuto problematiku z perspektivy veřejného činitele, vnímal jste budoucí dopady neřešení romské otázky v regionu— zvláště pak problematiku vyloučených romských lokalit v regionu. Dnes se přímo zabýváte podporou romského etnika ve Sdružení Romů Severní Moravy, jehož jste ředitelem. Jak vnímáte takto diskutovaná témata diskriminací ve vztahu k Romům?

Legislativa: V této oblasti nemůžeme dočkat diskriminaci menšin, protože všechny zákony platí pro všechny stejně, včetně Romů. Romové nemají žádné povědomí o povinnostech vyplývajících z těchto zákonů, znají však dobře svá práva. Při změnách zákonů, které se přímo nebo nepřímo dotknou této skupiny Romů, je třeba v předstihu dostatečně informovat o důsledcích, vyplývajících z těchto změn

Vzdělávání: Všichni máme stejné právo na vzdělání. Romové, ale nemají motivaci pro další vzdělání svých dětí. Každé dítě, které jde na střední školu „ujíždá ze společného kraje“ rodině. Rodina má výdaje na dopravu, stravu mimo rodinu, školní

pomůcky a podobně, čímž se jí snižuje standard na který je zvyklá. Další důvod, pro který nechtějí Romové studovat je tvrzení, že středoškolač, který je Romem nemá šanci dostat práci.

Zaměstnávání: Při hledání práce je diskriminace Romů velmi patrná. Zvláště u Romů se vzděláním nebo s určitou kvalifikací. Rom se hodí, podle majority, pouze pro kopáčské a jiné pomocné práce. Zvláště špatná je situace při zaměstnávání romských žen. Většina těch Romů, kteří mají opravdový zájem o práci, dříve nebo později práci získají. Ovšem vlastní hledání práce pro tyto lidi je neuvěřitelně stresující a mnozí nadějnější mladí lidé ochotní pracovat, z dalšího hledání práce zrezignují a končí na seznamech úřadů práce. Převážná skupina Romů však nehledá nebo neumí hledat práci. V současné době vyrůstá třetí generace Romů, která se nesetkala s pracovními povinnostmi svých rodičů, blízkých a možná i blízkého okolí, ve kterém vyrůstá. V tomto případě se nejedná o diskriminaci Romů, jak je někdy prezentováno, ale o trestuhodné zanedbání nebo selhání výkonu státní správy v oblasti legislativy týkající se sociální oblasti.

Bydlení: Tady můžeme vidět diskriminaci Romů ve všech městech naší republiky při přidělování bytů. Rom nedostane přidělen byt v zástavbě, kde bydlí majorita nebo jen zcela výjimečně. Občané majority, když se dovědí, že se jim má přistěhovat do vchodu nebo domu romská rodina, ihned píšou petice nebo stížnosti na samosprávu, která byty přiděluje. Samospráva proto jde menším odporem a přiděluje Romům levnější, mnohdy zanedbané byty v neatraktivních lokalitách. Rom tedy může bydlet pouze v lokalitách, které dříve nebo později budou tzv. vyloučené.

Rasově motivované trestné činy: Tady se nejedná pouze o diskriminaci, ale o rasismus. Rasismus vůči Romům v České republice je silně zakořeněn v podvědomí majority a místo, aby se tímto problémem seriózně zabývali politici na všech úrovních, ještě tento rasismus svými výroky podporují. Nicméně rasově motivované trestné činy jsou většinou útoky organizovaných skupin s rasistickým zaměřením, někdy na všechny národnosti, kromě majority. To znamená, že se nejedná pouze o diskriminaci vůči Romům.

„Období experimentů již patrně máme za sebou, a to s velice problematickými výsledky. Nyní je čas na postupné a diferencované řešení.“²⁾

NA NAŠE OTÁZKY ODPOVÍDÁ VEDOUcí ODBORU SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ KARVINSKÉHO MAGISTRÁTU Bc. RENÁTA CHYTROVÁ

Paní Renáta Chytrová na jednání RP

Paní vedoucí, při své práci se denně setkáváte s Romy. Jak Vy vnímáte témata diskriminace ve vztahu k Romům?

Legislativa: V této oblasti rozhodně k diskriminaci Romů nedochází, naopak majoritní společnost má v některých případech oprávněné výhrady, že Romové stávající legislativní systém zneužívají

Vzdělávání: Doposud jsem se nesetkala s případem, kdy by Romové byli diskriminová-

ní v oblasti vzdělávání, naopak Romové po ukončení povinné školní docházky jsou přijímáni na učiliště a střední školy dle rozsahu svých vědomostí a schopností. Každé pololetí odbor potvrzuje romským studentům žádost o finanční podporu romským studentům, ze kterých vyplývá, že Romové studují i na obchodní akademii, gymnáziu.

Zaměstnávání: Je pravdou, že někteří zaměstnavatelé

Romy do zaměstnání nepřijímají. Na druhé straně máme také informace o tom, že jakmile jsou Romové přijati do zaměstnání, nevydrží tam dlouho a raději pracují tzv. „načerno“.

Bydlení : Hlavním problémem je zadluženost Romů vůči městu, což způsobuje, že nemohou dle platných zásad požádat město o přidělení bytu. Mnoho Romů přišlo o bydlení tím, že nehradili nájem a služby s bydlením spojené

DISKRIMINACE - Z PRAXE ROMSKÝCH SOCIÁLNÍCH PRACOVNIC

JARMILA SZURMANOVÁ - SOCIÁLNÍ PRACOVNICE PRO ROMSKOU PROBLEMATIKU

ANNA GEMBICKÁ—ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ PRACOVNICE VE VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Paní Szurmanová, ve své každodenní práci na odboru péče o děti se setkáváte se starostmi Romů. Co jsou ty nejčastější příklady diskriminačního jednání, se kterým se ve vztahu k Romům setkáváte?

„Uvedu Vám několik příkladů z praxe. Při telefonickém hledání práce - v případech, kdy Rom nemá romské příjmení a potencionální zaměstnavatel si pozve uchazeče na pohovor, po té co se s ním setká uvádí, že nemá volné pracovní místo. V případech, kdy má uchazeč romské příjmení, bývá často sděleno, že pracovní místo už není volné.

Nedávno při telefonickém kontaktu s agenturou práce mi bylo sděleno, že Romům práci nezprostředkovávají, ať se obrátím na ROMA Agenturu.

Při telefonickém oslovení rea-

litní kanceláře - v případech, kdy Rom má romské příjmení, první dotaz realitního makléře je, jaký má počet dětí. V některých případech mi bylo také sděleno, že majitelé bytů romské rodiny odmítají, mají obavy z devastace bytu. Při osobním kontaktu Romů se zaměstnanci realitní kanceláře, je jim sděleno, že nemají volné byty nebo je požadována vyšší kauce, než je stanoveno v zákoně. V případě, že jsem telefonicky ověřovala, zda je skutečností, že volné byty nejsou, bylo mi uvedeno několik volných bytů a za jakých podmínek majitelé byty pronajímají, ovšem ne Romům.

Při zprostředkování gynekologického vyšetření Romky u lékaře jí bylo sděleno, že Romky neberou—důvodem je, že bývají špinavé a neumí se chovat.

Paní Gembická a jaké jsou Vaše zkušenosti s touto problematikou ?

„Mám také své zkušenosti—když jsme se např. snažili zprostředkovat bydlení seniorovi v ústavním zařízení. První dotaz byl zda je Rom, poté mi bylo sděleno, že je místo je volné, ovšem tento člověk nebude přijat. Důvodem je, že mají zkušenosti, že při ztrátě čehokoli v zařízení nebo u klientů, je vždy potencionální zloděj Rom. Běžnou praxí je, že v porodnicích umísťují romské ženy na jeden pokoj. V případech, kdy Romové nakupují v obchodech s volným prodejem, zaměstnanci strážných firem nebo prodavači se více zaměřují na tyto osoby - potencionální zloději.“

Z výjezdu terénního vzdělávání

Rovné příležitosti na trhu práce - kurz ROMSKÉ KURIKULUM

V únoru a březnu se expertky projektu a spolupracující kolegyně zúčastnily kurzu zaměřeného na rovné příležitosti na trhu práce. Kurz byl zaměřen na nástroje zlepšující přístup cílových skupin Romů na trh práce. Důraz byl kladen na metodiku podporovaného zaměstnávání, terénní práci a spolupráci se zaměstnavateli. Lektorkou kurzu byla Mgr. Ivona Buryová, odborná asistentka katedry společenských věd OPF Slezské Univerzity Karviná

Názory romské poradkyně Jiřiny Kubátové z Městského úřadu Orlová

„Diskriminaci necítím, jde spíše o snahu majoritní společnosti navazovat kontakt s romskými rodiči a přesvědčování o tom, jak je důležité vzdělávání, nejlépe již od útlého věku. Právě nyní navazujeme spolupráci s MŠ K.Dvořáčka v Orlové Lutyň, která je zařazena do projektu Zdravá školka a přesvědčujeme romské maminky o potřebě vzdělávání jejich dětí např. v této školce. Máme

snahu o vzdělávání romské populace s Akademií J.A.Komenského v Karviné, ale moc velký úspěch tato nabídka nemá. Řekla bych, že není zájem z řad Romů o vzdělávání, zájem má pouze skupina expertů a snaživců. I to je dobře. K úspěchu se dopracováváme malými krůčky. V oblasti bydlení - Romové ve městě Orlová bydlí většinou v bytech bývalého OKD, byty jsou neopravova-

né, většina bytů se potýká s plísněmi, v některých není koupelna a WC. Nové byty se nestaví a tak je problém se získáním nového bytu pro mladé a vznikající rodiny. Je otázka, zda se jedná nebo nejedná o diskriminaci. Tady je situace pro každého obyvatele stejná, ovšem pokud někdo z uchazečů o zaměstnání nepracuje, má menší šanci uspět při žádosti o byt. A Romové většinou nepracují.“

Proškolení mentorů

„Centrální politika, expertní kapacity i zdroje se musí přibližovat k lokální situaci a podmínkám se vší vážností, s respektem pro místní poměry“ 2)

SDRUŽENÍ ROMŮ SEVERNÍ MORAVY

Adresa:

Palackého 1659/4
Karviná—Nové Město
735 06

Telefon: 596 325 790—1

Jsme na webu !

www.romcentrum.karvina.info

Pište nám

romcentrumkarvina@seznam.cz
romaagentura@seznam.cz

3.vydání - květen 2007
RP ROMA—partnerská spolupráce projektu EQUAL

Z příspěvků partnerů a spolupracovníků sestavila
Mgr. Leona Mechurová,
ANATAS s.r.o., Karviná
Kontakt:
mechurova@anatas.cz

...za poznáním

Za doprovodu terénních pracovníků Romcentra, některých expertů projektu a pedagogů navštívily karvinské děti v dubnu Muzeum romské kultury v Brně. Tyto akce přispívají ke zvýšení povědomí o romských tradicích a kultuře, k pochopení vlastní svěbytnosti, posílení kořenů a vlastní hrdosti k příslušnosti k romské komunitě. Prohlídka muzea spolu s odborným výkladem se líbila i neromským dětem.

K ROMSKÉ PROBLEMATICE- -PRŮBĚŽNÉ ZÁVĚRY V KOSTCE

Experti RP ROMA na svých setkáních průběžně formulují své závěry vztahující se k řešení romské otázky v regionu. Za tímto účelem se schází pravidelně s představiteli města, se zaměstnavateli, s terénními pracovníky a pracovníky sociálního odboru a úřadu práce. Při těchto setkáních jsou témata stále stejná—potíže se zaměstnáváním Romů, jejich vzdělání, otázky bydlení, diskriminace a rasově motivované trestné činy, kriminalita, problematika sociálně vyloučených romských komunit. Společným jmenovatelem zůstává nekonceptní řešení romské otázky. Pěkně celou problematiku vystihují převzaté závěry z rozsáhlých studií zpracovaných pro MPSV.

„Etnickou menšinou, která je ohrožena sociálním vyloučením nejvíce, jsou Romové. Největší zastoupení mají Romové v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, následuje kraj Středočeský, Olomoucký a Praha. K sociálnímu vyloučení přispívá především nezaměstnanost, závislost na dávkových systémech sociální ochrany, zhoršování bytové situace a nízká míra vzdělání. Sociální a ekonomické změny vedou k opakované nezaměstnanosti, která přechází v nezaměstnanost dlouhodobou. Nezaměstnanost mezi

romskou populací se odhaduje zhruba na 70 %, v některých lokalitách je to až 90 %. Romové se obtížně přizpůsobují ekonomické transformaci a požadavkům trhu práce, mívají nízkou kvalifikaci, nedostatek příležitostí; situaci zhoršuje nemotivující systém sociálních dávek a neochota zaměstnavatelů zaměstnávat Romy. Sociální vyloučení Romů patří k největším problémům České republiky. Vláda na integraci romských komunit každoročně vynakládá značné finanční prostředky. Podle zpětných informací získaných z terénu však finanční prostředky nejsou vždy adekvátně cílené a neřeší problém integrace sociálně vyloučených romských komunit systémově. Současná implementační struktura pro čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů plně neodpovídá reálným potřebám sociálně vyloučených romských komunit.

Potenciální žadatelé považují mechanismus čerpání finanční pomoci za nepřehledný a složitý (*Koncepce romské integrace, 2004*). Ukazuje se, že současné mechanismy financování pravděpodobně nebudou vhodné pro organizace romských komunit a pro řešení sociálního vyloučení Romů z trhu práce.“¹⁾

„Předpokladem výsledků a výkonnosti projektu je, že bude

míněn vážně, bude postupovat cílevědomě a s tahem na řešení nikoli „využití“ peněz. Období experimentů již patrně máme za sebou, a to s velice problematickými výsledky. Nyní je čas na postupné a diferencované řešení.

Centrální politika, expertní kapacity i zdroje se musí přibližovat k lokální situaci a podmínkám se vši vážností, s respektem pro místní poměry. Uplynulá léta se vyznačovala rétorikou brojící proti diskriminaci, v praxi se ale k integraci nepřistoupilo, liknavý přístup naopak vyústil v existenci několika set romských lokalit. Tento vývoj je třeba zvrátit.“²⁾

Hlad po koncepčním řešení romské otázky se projevuje v každodenních diskusích expertů, kteří si uvědomují, že realizované aktivity sice místně přispívají ke zlepšení nabídky a kvality sociálních služeb pro cílové skupiny, nemoou však romskou otázku v současném systému (nejen) sociálních politik vyřešit.

Zdroj:

1) Možnosti využití globálních grantů v České republice, Greater London Enterprise (GLE) Ltd pro MPSV, 2007, s.8 na:
<http://www.esfcr.cz/files/clanky/5428/studie.pdf>

2) Analýza romských sociálně vyloučených lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, MPSV, 2006, na:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/3043/Analýza_romskych_lokalit.pdf